

Sarusi Mihály

Szaga van a menyasszonynak

(A „Lajtabánsági állatmesék”-ből)

A vegyten tanára lehetnél! Merthogy ez az egész: tiszta vegyten.

Hogyne, aki a nyolcadiknál tart.

A nyolcadik feleségénél.

A legutóbbi lagzijában rikkantotta el az egyik ostoba vénasszony, azt hitte, otthon van:

- Szaga van a menyasszonynak!

Szaga, kérlek, nem inkább illata?!

Már mér lenne.

- Szaga a mindjárt megmondom micsodának van, a menyecskének illata van! Még hozzá igen finom!

Akarja mondani fájin.

Fájintos!

- De ha egyszer... szaga van neki!

Mert nem akarja kimondani a rusnya szót, mije van az újasszonynak immáron!

Van neki, akkora.

Amekkora!

Több szó erről ne essék.

Pál akkor majdnem lekevert neki egyet. Csak a vőlegényi egyenruhája fogta vissza. Meg tán a pocakja. Mert ekkorra már az is lett neki. Ellenben az újasszony! ...Akarja mondani menyasszony.

Már evvel kezdődött! Avval, amivel most folytatódott. Mi több. A végzete lett. Mert mondanunk sem kell, rá két hétre elvitte a mentő. A szíve, szegényt a szíve vitte el.

Nem inkább a 'szerelem'?!

Elerre, elarra.

Ahogy mondtuk, a szerelem lett a végzete.

Más szerint a kitűnő szaglóérzéke.

- Szagló? Nem inkább illatérzékelő? Mondom, szaga a rögtön kimondom minek van.

A végzet az végzet. Ami meg van írva. Eleve elrendel(tet)ven. Már magzat korában eldőlt.

Igen jó szagú nő volt az anyja.

- Illatú!

Illata a rögvest megtudod, minek van.

A tudomány azóta kiderítette, szent igaz! A szerelem összefüggésben van a szaggal. Már mint hogy bizonyos szagra – a másik, a közeledbe kerülő hölgy, avagy úr hatására (azaz attól függ, merről nézzük a dolgot) – beindul a gépezet. Megremegsz; rámeredsz a másikra; szemrevételezed, jól látsz? Még hogy jól lát, akkor ez a finom valami a levegőben... Az, a másik csak engem (?...) vonzó szaga.

- Illata.

Csöndbe légy! Ne zavard össze az egészet. Maradjunk annyiban.

A nő bocsát ki magából bizonyos szaganyagot, igen kellemeset, magához csábítót, hozzáragasztót, midőn elmész mellette, épp ott tanyázol, mögötte állsz a sorban, véletlen mellékeveredsz (könyvtárban, húsboltban, hévizű feredőben sat. sat.), s már hozzá is heveredsz... Hogy soha többé ki ne akarj kerülni ebből a slamasztikából. Akarja mondani kutyaszorítóból.

Állítólag – tudósok bizonyítják – a nő bizonyos időszakában a peteéréskor ereszti magából ezt a csábszagot.

Illatot.

Nincs, aki annak ellent tudna állni!

Pláne – különösképp – Palika nem.

Palcsi igen jó gyerek volt már kiskorában! Kisgyermekként mint egy nagy gyerek! Engedelmes (bármit kér az anyja!), mi több, szófogadó (még az apjának is), türelmes (játékban, bármiben), szorgalmatos (a suliban

is), munkálkodó (példának okáért nem szalad el öreganyja veteményeskertjéből, amikor mama a kezibe nyomja az ástót), szemérmes (még amikor a budiban leskelődnek a kislányok után, akkor is), szóval... Mondanunk sem kell, így született! Eleve ilyen volt. Hogy lett volna másfajta.

Egy frászt.

Szinte mást se hozott haza az iskolából (egész a doktori doktorriig a jogászaton), mint színjelest! Az anyukák kedvence, a tánciskolában ő lett a legkapósabb kis vagány! Hát még amikor nagy vagány korbá ért a vagánykodást valahogy egy szempillantás alatt magából kinövő – abba tán bele sem kerülő – Palkó. Mondom, nem és nem. Csak a jó, a finom, a kedves, az alkalmazkodó. A javából!

Viszi valamire!

Vitte; egész a sárga.

Addig valóban nem volt gond.

Egy se.

Három hogy lett volna? Nyolc különösképp nem.

Ahogy meglelt neki a doktori doktorija, szinte nyomban lekapta a tíz körmiről a Lajtán-inneni szomszéd madám szűztiszta – igaz, nagymellű, illat helyett bizonyos időszakban maga köré valóban valódi csábszagot árasztó - nagylánya, hogy csakis az övé akar lenni, itt a gyöpön, de azonnal! Palcsó mi mást tehetett, vele volt. Attól fogva a kislányból egy csapásra nagylány lett szomszédlánny már az asszonyának tekintette magát.

Nem ok nélkül.

Ne kiabáljuk el (jobb lett volna, ha a végén csattan az ostor jeligére az utolsó sorban áruljuk csak el), de Péter-Pál – mert valójában Pál Péter lett a keresztnéve párban, hogy mind az apja, mind a keresztapja örüljön – egy életen át úgy vette: ha ő egyszer 'úgy van' egy nőszeméllyel, mi mást tehet, elveszi! Úriember mi mást tehet!

Semmit, én mondom.

Nem csak mint a kutyák.

Ő igen, de hogy mi mit szólnak hozzá?

Halasszuk későbbre.

És akkor csapot-papot – anyucit, apucit, magasabb oskolát, szakmai ranglétrán emelkedés lehetőségét, hogy ne is említsük: jobban fizető állást – odahagy, és viszi az anyakönyvvezető elé a nagyságát. Akarja mondani az előbbi kisasszonyt.

Hol ezt, hol azt; amaszt.

Ezt azért kissé elkapkodtad, nem?

Nemdebar.

Ámbár.

Bátor legyen kimondani a színtiszta páli igazat: nem hagyhat cserben senkit! Nem ezt tanulta. Állnia kell a fogadalmát. Amibe egyszer belekapott, vállalnia kell. Végig kell vinnie!

Egész a sárga?

Hogyne, az utolsó leheletünkig.

....Gondolta, mi több, érezte a koma, azaz Pálka. Neki ez a dolga (a világon, sőt, a világban).

Az ő becsületén nem eshet folt!

Nem is esett; bár ki tudja. Attól függ, honnan nézvést. Mert a negyediknél már öt gyermeket hagyott maga után.

Szerencsére a többiekkel gyorsabban haladt. Míg az első négy ötöt szült neki (az öt fiából kettő leányka, három fiacska), a másik – második - négy egyet sem.

Valamit megneszeltek?

Ki tudja. A nők olyan kiszámíthatatlanok!

Csak ne lenne nekik... olyan... ki tudja micsodájuk.

Szaguk.

Illatuk.

Akár így, akár amúgy. Volt nekik! Mi több, egyiknek, másoknak, aki túlélte Pablónkat, maradhatott őutána is valamicske abból a csáberőből. Csábillatból.

Szagból.

- Mér, azt gondolod, a férfiaknak nincs szaguk?!

Illatuk.

- A férfiaknak szaguk van, a nőknek illatuk!

Hagyjuk.

Hadd el, ha mondom!

Jobb nem részletezni.
 Egyezzünk meg abban.
 Palszika első asszonya, mondom, az a szomszéd lány volt. Az első, aki kézre esett. Kézre jött. Ment az, való, magától! Nem kérte magát. Tán még szaga se volt neki; utólag ki tudja. Aztán szabadult volna el ez a szag dolog? Mármint hogy.
 Illat.
 Szag.
 Mert a vegytan ebben az esetben sem lehetett figyelmen kívül hagyni.
 Persze mert már négyéves koruktól együtt hunyócskáltak a többi uccakölökkel! Akkor kezdődött a szerelem.
 Csak ugye várni kellett a beteljesüléssel. Azzal, hogy. Ami. Abban a szent pillanatban megkérte a kezét. Mondottuk volt, amikor megvolt a doktori doktori.
 - Az oklevél, te buta! Az oklevél.
 - A paksus – heccelődött az a marha harmadik szomszéd banya, akinek szintűgy van (volt az időben, amikor e dolog megesett velük a határtalan mennyég alatt a vége nincs időben) eladó nagylánya, de emez szemtelen nem elhappolta előle Palit?!
 Aki pedig olyan jó férj lesz. Látszik rajta! Lerí róla.
 Már az első pillanatban tudta.
 Honnan vette volna?
 Honnan, honnan; akinek annyi esze van.
 Ki tudta, mi végre.
 A vegytan, én mondom, a vegytan az oka!
 Hógyne, a szerelem is vegytan! Vegyész az egész világ... Tudod, még a gondolkodás is...
 - Velem ne csúfolódj.
 Vele nem.
 Hogy tehetne ő arról?
 Erre a következtetésre, bevallhatjuk, a nyolcadik után jutott. Törte a fejét, törte, egy életen át, míg nem rájött. A lényegre!
 És csak nem abba halt bele, hogy befogta az orrát?
 Mit képzelsz.
 Kitágította az orra likát, hogy akkor most aztán jöhettek, ti csábillatok, csábító lány- és menyecske- és asszony-szagok, mindent bele! Ebbe pusztult bele?
 Illat.
 Szép halál, nem mondom.
 De csak mondd!
 - Hamarább is megérthettem volna!
 Ő igen, de mi.
 Tán abban a szent pillanatban állt meg neki a szíve.
 Abba, vagy másba. Másikban.
 - Szerintem.
 Csak te ne képzeld, és főleg ne akard megbántani Paolót.
 Vagyis a nászéjszakán.
 Megártott neki!
 Megemelte magát.
 Megszakadt.
 Beleszakadt.
 Az ina nem bírta.
 Melyik?
 ...akarja mondani melyk.
 A dolog azzal folytatódott, hogy amikor már legalább négyéves házasság volt az első asszonykájával, két gyermekkel megáldva e – azaz a - pillanatig, új titkárnője lett a doktori doktor Pálkónak. Ügyvédség ide, amoda, az üzlet addigra beindult, nem volt elég az asszonyka segítsége, ráadásul épp akkor jött (nagyon jött, a nyakukon volt a világra jövele) a második baba, váltani kellett, kiváltani asszonykája titkárnői munkáját, és akkor bejelentkezett (elsőre) épp ez a nősemély. Talán másnapos lehetett a kisasszony, de a bejelentkezés – azaz a fölvetel – pillanatában nem volt olyan kellemes, mi több, mint később rögtön kiderült, igen vonzó, mi tagadás, szemrevaló, bődületesen

magához vonzó a kis nőcske, így az állapotos, épp szülés előtt álló asszonykája is ráhagyta, legyen ő, neki ügyis sürgős dolga van a szülészetben, jöjjön csak a helyre ez a kislány. Mert olyan kislányos kinézete volt az állásra jelentkezőnek! Szaga meg egy se.

Illata.

Ám kis idő múlván – kisvártatva! – bekövetkezett az a pillanat, amikor Pável (a hirtelen nagylánnyá váló kislány titkárnő nevezte így, máig nem tudja senki, miért, az akkor már igen tekintélyes, városszerte ismert jó nevű doktori doktort) keze odatévedt. Szinte nyomban.

Nem azonnal, de hamarost bekövetkezett, amire addig gondolni sem mert. Hogy ő otthagyja áldott asszonykáját. Az elsőt.

Akkor még honnan tudta volna, hogy aki egyszer elindul a lejtőn fölfelé, megállni nem képes! Csak gurul, gurul a csúcsig.

Mert ő olybá vette, föl, s nem le. Mert - mondanunk sem kell – fél éves rágódás után elvált, s azon nyomban újraraházasodott.

- Meg se vártad a gyászév leteltét? – állították meg a régi cimborák a kismezővárosból lett nagymezőváros főuccáján a mi Pálocskánkat. – Legalább kiszórakoztad volna magad a következő házasságig!

Hogy gondolta volna ő végig a dolgokat... Vitte az orra után... az Élet!

Úgy is lehet mondani.

A szag!

Illat.

Ha egyszer jó a szaglószerve! Működik.

Illatérzékelője.

Működni működik. De mit sírt utána a két félárva!

- Semmi sírás, semmi rívás, ti az én gyermekeim vagytok – jelentette ki a két elsőszülöttjének valamivel később, amikor már a második neje is lebabázott.

És valóban, szépen gondoskodott – valóban példás módon ellátta mindennel, mi szem-szájnak ingere – a két elsőszülöttjét. Más kérdés, hogy magában – szigorúan megtartva magának, másnak ki nem fecsegte volna – 'koraszülött'-nek vette őket. Az igazi szerelemhez képest, ami épp akkor tombolt benne, ami megalapoz bármit, különösképp új életet, lett belőle az a harmadik kisbaba. Nem akármilyen!

- Hogy mi történt velem, ma sem értem. Ránéztem és nem tudtam neki ellenállni – magyarázta némileg később a második feleségével történt bűnbe esésük pillanatát a barátainak.

Nem folytatja, de a haverok kitalálhatták: az ő engedelmes, szolid, türelmes, tanulékony, munkás, szófogadó egykomájuk abban a szent pillanatban ráborult a titkárnőjére. Semmi más oka nem lehetett annak, mint a leküzdhetetlen vonzalom.

- Elcsábítottad az uramat! – tört a kisasszonyra már másnap (mármint hogy a szülést követően szinte nyomban) a megcsalt feleség, aki bevitte az irodába a két apraját is. – Kikaparom a szemed!

Hál' Istennek annak sem kellett kétszer mondani, mert hogy hagyhatta volna magát? Épp megfelelt hosszútávú elképzeléseinek a főnöke. A kisebbfajta verekedésnek azzal lett vége, hogy belépett a várt két kuncsaft helyett a sarki rendőr, aki szólni akart a doktori doktor asszonykájának, rossz helyen állt le a kocsijával, ha lehet, tolasson kicsikét arrébb, nem akarja megbüntetni.

Mivel magyarázta meg asszonykájának, mi történt vele, nem tudjuk. Sose fecsegte ki. Hogy mekkora taslit kapott tőle, meg hogy azt próbáld meg, engem elhagyni... Ezzel a két kis árvával.

- A becsület nem engedi.

Becsületből vette el a másodikat. Hogy el kell vennie. Nem hagyhatja 'ügy'.

- Mért, téged nem becsületből vettelek el?

Tán ez hatott. Erre föl mit mondjon a két kisgyermekkel pácban hagyott asszony? Mert való igaz – jól tudta, csak nem hirdette ki a kisbíróval faluszerte -, a hirtelen fölizgulását büntette már elsőre is házassággal a szomszéd Pali-Pali.

- Ezt mondod? Ilyet mersz állítani? Van hozzá képed?

Hogyne lett volna, amikor így volt, így vette, mert ez történt velünk. Mi más?

Ne is folytassuk, még hétszer – összesen, végeredményben, nyolcszor – esett meg ez velünk. Azaz Pálinkócskával. Mindig ugyanaz! Belépett hozzá egy hölgy titkárnőnek, ne adj Isten ügyfélként, amikor elkövetkezett az a pillanat, hogy valami vegyészeti ügyeskedés folytán olyan illatot – mondjátok: szagot – bocsátott ki magából a környezetébe a kislány (menyecske, elvált, netán özvegy asszony), már rá is vetette magát.

- Uriember nem tehet mást.

Mindig ugyanaz. Úriember mi más tehet? Az 'általa' 'elcsábított' hölgynek (!) meg kell kérnie a kezét. Feleségül köteles vennie. Máskor a magát elcsábított nőszemély állt elé:

- Nem hagysz 'így'? Kettős életet akarsz élni? Nem szégyelled magad? Azonnal elválsz és elveszel! Vagy tudom Isten olyan botrányt csinállok!

Hogy tehetné. Állja a szavát – amit ki sem mondott. Helytáll tetteiért – azért valóban. Mert hogy megtette vele a csáberőnek ellenállni képtelenül, vitán felüli.

Csak az az öt árva.

Félárva.

- És mit mondtál neki?

- Melyiknek?

- Melyiknek, az ötödiknek?

- Már magam sem tudom – világosította föl akkori legjobb barátját, Jónást.

Mert az ötödik után neki kellett futnia. A többi megadta magát, amikor eléjük állt az eset után – eset utáni tableta nélküli esetüket követően -, hogy tudja, mi a kötelessége, azok a markukba nevetettek, ez kész, elintéződik magától, doktori doktornék lesznek! Már abban a pillanatban tudták, merre mennek nászútra túl a tengereken, mi több, épp azok mellé Délen, messze-messze Délen – Pál-Péter kedvükre tett.

- Asszonykám, válunk.

Ezt már a hatodiknak mondta.

Tudta, mi a dolga.

- Kötelességem.

Restellte, igaz, de azt még jobban szégyellte volna, ha nem teszi meg.

Ha egyszer megejtettem azt a szegény asszonyt.

Mert az még csak elvált sem volt. Bele a közepibe!

A tömegverekedés rendre elmaradt. Valahogy belefásultak már ekkorra a népek a hasonló cirkuszokba.

- Aki nyerte, hadd vigye!

-... van a menyasszonynak!

Van, épp elegendő.

Ám az ötödik nem akart kötélnek állni. Szinte rá kellett erőszakolnia magát. Mert az illetőnek – egy nagyüzem mérnöknőjének, akivel cége üzleti ügyei miatt került némi-nemű kapcsolatba, majd ágyba, azaz az első heverőre, akarja mondani kanapéra – esze ágában sem volt föladni függetlenségét! Őt előbb valóban teherbe kellett ejtenie...

- ...Hosszú!

- Inkább azt meséld el, hogy szakítottál a harmadikkal...

Na ettől kezdett kiakadni. A régi játszótársak sorra lekoptak mellőle. Valamiért valamennyivel elhidegültek egymástól. Avagy csak ki-ki féltette tőle az asszonykáját?

Ki tudja ezt ma már! Hol van az már...

- Szaga van a menyecskének!

Van neki, illata.

- Nem arra gondoltam.

Csak illata ne lett volna... Flórikának.

- Az fogott meg.

Most már tudja, hol vétett.

Engedett az ösztöneinek.

Meg hogy első a kötelesség.

Az árvák – félárva – meg csak.

Honnan tudnák, mi történt velük? Valaki – valaha – fölvilágosítja őket?

Hacsak nem.

- Vegytantanár sem lennék!

'Vegyten', hol élsz te?

Igaz, Szent-Györgyiék még azt tanultak. Tudtak is.

Mi?

Alig valamit.

Katona György grafikája

